

Hallitussihteeri Maija Leppä
Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito -osasto
Oikeusministeriö

22.9.2021

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Valtioneuvoston kirjelmä U 44/2021 vp eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi Euroopan unionin liittymisestä yleissopimukseen ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa

1 Komission ehdotus

Euroopan komissio antoi 16.7.2021 ehdotuksen neuvoston päätökseksi Euroopan unionin liittymisestä yleissopimukseen ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa.

Ehdotuksen tavoitteena on, että Euroopan unioni liittyisi yleissopimukseen. Ehdotuksen tavoitteena on lisäksi, että unioni antaisi liittymisen yhteydessä yleissopimuksen mahdollistamat tarpeelliset selitykset (*declarations*).

Yleissopimus kuuluu Euroopan unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Euroopan unionin jäsenvaltiona yleissopimus tulee Suomea sitovaksi, jos Euroopan unioni liittyy yleissopimukseen. Mitään erillistä päätöstä yleissopimuksen hyväksymisestä tai voimaansaattamisesta Suomessa ei siten tehdä.

2 Yleissopimuksen keskeinen sisältö

Yleissopimus on hyväksytty diplomaattikonferenssissa Haagissa vuonna 2019. Yleissopimuksen tarkoituksena on luoda tehokas globaali järjestelmä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden rajat ylittävää tunnustamista ja täytäntöönpanoa varten. Yleissopimuksessa määrätään sellaisten ulkomaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, jotka täyttävät yleissopimuksen edellytykset. Yleissopimus sisältää myös perusteet, joiden nojalla tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä. Yleissopimus ei sisällä määräyksiä tuomioistuinten kansainvälisestä toimivallasta.

Yleissopimusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeuden alalla yhdessä sopimusvaltiossa annetun tuomion tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon toisessa sopimusvaltiossa. Soveltamisalaa on kuitenkin rajattu. Yleissopimusta ei sovelleta esimerkiksi perheoikeudellisiin asioihin, elatusapuun, konkurssiin tai immateriaalioikeuksiin.

Ulkomaisten tuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon perusteet on yleissopimuksessa kirjoitettu niin sanottujen epäsuorien toimivaltaperusteiden muotoon.

Tällä tarkoitetaan sitä, että tunnustetuiksi ja täytäntöön pantaviksi voivat yleissopimuksen nojalla tulla ainoastaan sellaiset tuomiot, jotka on antanut tuomioistuin, jonka toimivalta on perustunut yleissopimuksessa hyväksyttyyn toimivaltaperusteeseen. Tällaisia perusteita ovat esimerkiksi vastaajan asuinpaikka, vastaajan nimenomainen suostumus toimivaltaan tai sopimusvelvoitteiden osalta velvoitteen täyttämispäikkään perustuva toimivalta.

Yleissopimus sisältää myös perusteet, joiden nojalla ulkomainen tuomio voidaan jättää tunnustamatta ja panematta täytäntöön. Tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, jos tuomio on selkeästi oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen (*ordre public*) tai jos esimerkiksi haastehakemuksen tiedoksianto ei ole täyttänyt sille asetettuja vaatimuksia.

Ulkomaisen tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva menettely on yleissopimuksessa jätetty pääosin täytäntöönpanovaltion kansallisen lainsäädännön varaan. Näin ollen esimerkiksi se, edellytetäänkö täytäntöönpanovaltiossa tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista, samoin kuin se, mitkä tuomioistuimet yleissopimuksen mukaisia pyyntöjä käsittelevät, päätetään kansallisesti.

Yleissopimus on avoin eli siihen voivat liittyä kaikki valtiot. Yleissopimus sisältää kuitenkin menettelysäännöt siihen, miten ja millä edellytyksillä yleissopimus tulee sovellettavaksi kahden sopimusvaltion välillä¹. Näin ollen yleissopimus ei tule automaattisesti voimaan sopimusvaltioiden kahdenvälisissä suhteissa.

3 Vaikutukset Suomelle

Tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisissä suhteissa säädetään ensisijaisesti Bryssel I a -asetuksessa. Tuomioiden rajat ylittävistä tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta määrätään myös Luganon vuoden 2007 yleissopimuksessa sekä Haagin vuoden 2005 oikeuspaikkasopimuksia koskevassa yleissopimuksessa. Suomi on tullut näiden yleissopimusten sopimuspuoleksi Euroopan unionin jäsenvaltiona.

Suomessa ei ole yleistä kansallista lainsäädäntöä vieraassa valtiossa annetun siviilioikeuden alaan kuuluvan tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Tästä seuraa, etteivät toisessa valtiossa annetut tuomiot ole Suomessa täytäntöönpanokelpoisia eivätkä saa täällä oikeusvoimaa, ellei asiasta ole erikseen valtiosopimuksella sovittu. Maailmanlaajuinen yleissopimus tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla olisi näin ollen merkittävä muutos nykytilaan. Se tarkoittaisi, että Suomessa annetut tuomiot jatkossa tunnustettaisiin ja pantaisiin täytäntöön muissa sopimusvaltioissa, ja että muissa sopimusvaltioissa annetut tuomiot vastaavasti tunnustettaisiin ja pantaisiin täytäntöön Suomessa. Yleissopimus tulisi käytännössä sovellettavaksi vain suhteessa sellaisiin valtioihin, jotka eivät ole EU:n jäsenvaltioita tai Luganon yleissopimuksen sopimuspuolia. Tällaisia valtioita voisivat olla esimerkiksi Yhdysvallat, Kanada, UK, Kiina ja

¹ Yleissopimus tulee voimaan kahden sopimusvaltion välillä vain, jos kumpikaan ei ole tehnyt toisesta yleissopimuksen mukaista ilmoitusta yleissopimuksen tallettajalle (*Yleissopimuksen 29 artikla*): Kun uusi valtio liittyy yleissopimukseen, yleissopimuksen osapuolena jo oleva valtio voi määräajassa tehdä ilmoituksen siitä, että uuden valtion liittyminen ei johda yleissopimuksen mukaisten suhteiden syntymiseen sen ja uuden sopimusvaltion välillä. Vastaavasti myös yleissopimukseen liittyvä valtio voi liittymisen yhteydessä ilmoittaa, että sen liittyminen ei johda yleissopimuksen mukaisten suhteiden syntymiseen jonkun sopimusvaltion kanssa. Jos tällaisia ilmoituksia ei ole tehty määräajassa, yleissopimus tulee voimaan sopimusvaltion ja uuden liittyneen valtion välille.

Japani. Unionin jäsenvaltioiden välisiin suhteisiin yleissopimus ei vaikuta, vaan niihin sovelletaan jatkossakin Bryssel Ia -asetusta. Yleissopimus ei vaikuta myöskään Luganon yleissopimuksen tai Haagin oikeuspaikkayleissopimuksen soveltamiseen, koska näillä aiemmilla sopimuksilla on yleissopimukseen nähden etusija.

Yleissopimuksen tarkoituksena on lisätä oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta kansainvälisissä kaupallisissa suhteissa. Maailmanlaajuisesti sovellettavaa yleissopimusta voidaan pitää hyödyllisenä sekä yksityishenkilöille että kansainvälisesti toimiville yrityksille.

Yleissopimus ei ole vielä kansainvälisesti voimassa. Jos Euroopan Unioni neuvoston päätöksellä liittyy yleissopimukseen lähiaikoina, se tulee olemaan yksi ensimmäisistä yleissopimukseen liittyvistä osapuolista. Vielä ei ole tietoa yleissopimuksen voimaantulon ajankohdasta eikä siitä, keitä kaikkia EU:n ulkopuolisia valtioita yleissopimukseen liittyy ja millä aikataululla.